

ПОДІЇ, ЗАХОДИ, ПРЕЗЕНТАЦІЇ**Василь Сухомлинський: світовий вимір**
*Виставка у Педагогічному музеї України***Вікторія БОНДАРЕНКО,**

старший науковий співробітник Педагогічного музею України

21 вересня ц.р. в Педагогічному музеї України відбулося відкриття виставки «Василь Сухомлинський: світовий вимір» (До 98-ї річниці від дня народження педагога). На урочисте відкриття завітали почесні гості – донька педагога академік НАПН України Ольга Сухомлинська, голова Всеукраїнської асоціації імені В.Сухомлинського академік НАПН України Олександра Савченко, директор Інституту проблем виховання НАПН України академік Іван Бех. Також у відкритті брали участь співробітники ДНПБ України імені В.О. Сухомлинського та науковці інших підвідомчих установ Національної академії педагогічних наук України, викладачі й студенти Київського університету імені Бориса Грінченка та Національного авіаційного університету, представники ЗМІ. З вітальним словом до гостей звернувся директор Педагогічного музею України Олександр Міхно. Під час презентації, яку провела куратор виставки Вікторія Бондаренко, прозвучали музичні твори у виконанні струнного квартету «Аніма».

На виставці експонуються прижиттєві публікації Василя Олександровича в зарубіжній періодиці, праці відомих дослідників і популяризаторів творчості педагога в Китаї, Австралії, Німеччині, Японії, Білорусі, Росії, переклади творів Василя Сухомлинського іноземними мовами, світлина та особисті речі вченого. Спів організатори виставки – ДНПБ України імені В.О. Сухомлинського, Педагогічно-меморіальний музей В.О. Сухомлинського.

Педагогічний музей України щорічно організовує виставку, присвячену одному з аспектів творчості видатного українського педагога, вченого, мислителя – Василя Олександровича Сухомлинського. Тема цьогорічної виставки – «Василь Сухомлинський: світовий вимір». Цю тему було обрано не випадково. Адже творчий доробок видатного

українського педагога є помітним явищем у світовій педагогічній думці. Гуманістична, етична, національна спрямованість творчості В.О. Сухомлинського надали їй загальнолюдського й загальнопедагогічного звучання.

Педагогічний досвід вченого вивчається і впроваджується в практику багатьох країн світу. Його книжки видано 53 мовами загальним накладом майже 15 млн примірників, а працю «Серце віддаю дітям», що вже витримала 54 видання, перекладено 30 мовами світу. Мета виставки – висвітлити роль творчої спадщини вченого в розвитку світової педагогічної думки, окреслити основні аспекти педагогіки Василя Сухомлинського, що забезпечили широке поширення його ідей у світі, популяризувати творчий доробок видатного педагога.

Бібліотека вченого

Виставка відкривається розділом, у якому умовно відтворено бібліотеку Василя Олександровича. В ньому представлено книжки класиків світової та української педагогічної думки, на основі ідей яких педагог вибудував власну гуманістичну концепцію – праці Ж.-Ж. Руссо, Я.Коменського, Й.Песталоцці, А.Дістервега, К.Ушинського, Л.Толстого, Я.Корчака. Крім цих праць у бібліотеці Василя Сухомлинського були книжки з філософії, мистецтвознавства, мовознавства, медицини, математики, біології, фізики, мінералогії, художні твори та видання іноземними мовами. У її фонді – словники та посібники для вивчення мов. Більшість художньої літератури сімейної книгозбірні належить до золотого фонду світової літератури. «Людство читатиме їх вічно», – так говорив Василь Олександрович про книжки зі скарбниці світової культури і радив своїм учням обов'язково прочитати їх. Універсальність, багатство бібліотеки педагога засвідчують, що Василь Олександрович постійно і ґрунтовно займався самоосвітою, вивчав іноземні мови, цікавився науковими і літературними новинками, що з'являлися в інших країнах.

Закордонні робочі поїздки В.Сухомлинського

У 60-ті роки ХХ ст. ім'я Василя Сухомлинського стає відомим далеко за межами України. Василь Олександрович неодноразово брав участь у роботі міжнародних педагогічних семінарів, симпозіумів, активно листувався з іноземними колегами, друзями-педагогами, публікувався в зарубіжній пресі. Павлиську школу відвідували численні делегації педагогів з-за кордону. У другому розділі виставки представлено світлини, на яких Василь Олександрович – у складі делегації працівників освіти або й під час перебування у різних країнах світу – на Кубі, в Німеччині, Болгарії, Білорусі. Поруч на фото – іноземні колеги, з якими у Василя Олександровича склалися міцні, дружні стосунки. Важливим є той факт, що

Василь Олександрович володів шістьма іноземними мовами (німецькою, французькою, болгарською, чеською, польською, словацькою), що значною мірою сприяло вільному спілкуванню з іноземними педагогами, друзями, видавцями, пресою.

Прижиттєві публікації в зарубіжній періодиці

У третьому розділі виставки представлено прижиттєві публікації Василя Олександровича в польських та німецьких журналах. Саме Німеччина першою із західних країн виявила неабияке зацікавлення творчістю Василя Сухомлинського, і саме німецькою мовою ідеї Василя Олександровича поширилися іншими європейськими країнами. Промовистим є й той факт, що одна з найвідоміших праць ученого «Серце віддаю дітям» уперше побачила світ за кордоном, у Німецькій Демократичній Республіці в берлінському видавництві *Volk und Wissen*, тобто світ ознайомився з цією працею раніше за вітчизняного читача. У вітрині представлено фото з Герхардом Нойнером, директором Науково-дослідного інституту в Берліні, який долучився до першого видання цієї праці та, власне, саме видання 1968 р.

Василь Сухомлинський і Німеччина

Цікаво, що робота у Василя Олександровича часто поєднувалася з його особистими інтересами й захопленнями. Педагог цікавився культурами різних країн, а особливо – німецькою. У своїх педагогічних працях Василь Сухомлинський неодноразово цитував світових класиків, зокрема Гете й Гейне. Тож наступний розділ виставки умовно відтворює частинку німецької культури – те, що залишило слід у душі великого вчителя – омріяна прогулянка парком Гете у Веймарі, мелодії Шумана і Бетховена, рядки віршів Шиллера, Гете, Гейне. Експозиція презентує алею з парку Гете у німецькому містечку Веймар, що було інтелектуальним і культурним центром Німеччини на межі XVIII–XIX століть, портрет самого Гете, будиночок Шиллера, твори Гете і Гейне, нотний зошит Франца Ліста (муляж). Дослідник Борис Тартаковський у праці «Повість про учителя Сухомлинського» (1972) згадує: «Він із хвилюванням чекає зустрічі з Веймаром – містом поетів, як називали його у XVIII столітті, – містом Гете і Шиллера, яких учитель із Павлиша добре знає і любить. В блокноті Василя Олександровича з'являються рядки: «Будинок Шиллера. ...Веймарська школа Ліста. Було б добре послухати «Фауст-симфонію». Обов'язково пройти доріжками парку». ...І все збувається. Всі мрії. Василь Олександрович гуляє аллеями парку Гете, відвідує будинок Шиллера, слухає «Фауст-симфонію» і враження від усього побаченого і почутого залишають свіжий слід в його душі. Любов до музики учитель виховував і у своїх вихованців. Василь Олександрович активно використовував музику в роботі з дітьми. На заняттях діти слухали мелодії відомих світових композиторів – Е.Гріга, Ф.Шуберта, Ф.Шумана, Л.Бетховена.

Алан Кокеріл

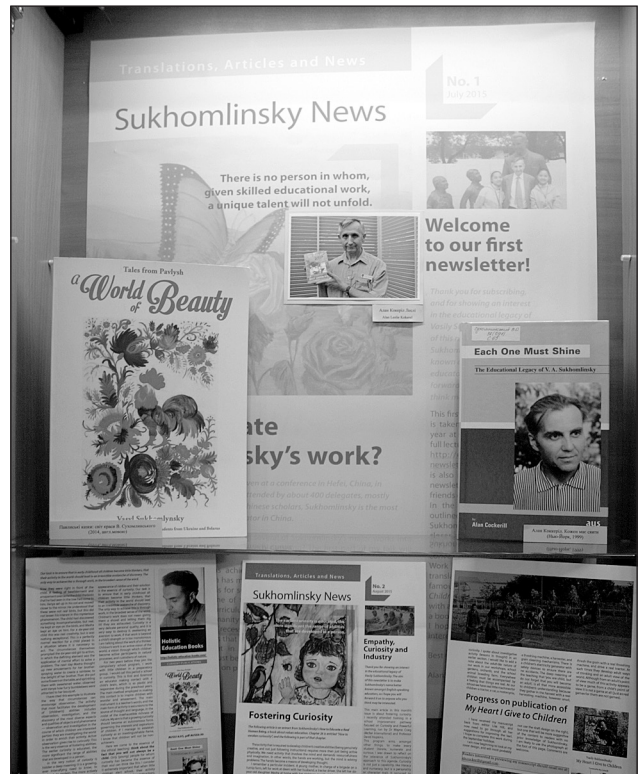
Наступна частина експозиції представляє зарубіжних послідовників, дослідників і популяризаторів творчості Василя Сухомлинського. В англомовному світі – це передусім дослідник з Австралії доктор Алан Кокеріл Леслі, який започаткував видання англомовного педагогічного бюлетеня *Sukhomlinsky News*. У цьому виданні Алан Кокеріл друкує наукові праці й художні мініатюри Василя Сухомлинського, статті, присвячені педагогічним ідеям та діяльності видатного українського педагога, подає огляд подій у галузі сухомлиністики. Завдяки Алану Кокерілу 2014 р. побачила світ надзвичайно яскрава збірка художніх мініатюр Василя Олександровича «Павлиські казки: світ краси В.Сухомлинського», видана англійською, російською та китайською мовами. Крім цих видань на виставці також експонується монографія Алана Кокеріла «Кожен має сяяти», присвячена творчості павльського педагога.

Ідеї В.Сухомлинського в освіті Китаю

Великого поширення і популярності творчість українського педагога набула в Китаї. Ідеї Сухомлинського є провідними в освітній політиці окремих провінцій. А масштаби розвитку творчих ідей педагога у країні загалом просто вражають. Тут перекладено і видано значними накладками майже всі твори вченого, діє Всекитайське товариство прихильників В.Сухомлинського. Експозиція репрезентує фото з відкриття скульптурної композиції «Серце віддаю дітям» у м. Хефей 2014 р. На фото – українська делегація серед численних послідовників Василя Сухомлинського в Китаї. Далі розміщено праці дослідників творчості Василя Олександровича в КНР – Лі Джин Сі, Сяо Су, Бі Шучжі, Ван Тяньбі, Ван Гао та інших.

Послідовники В.Сухомлинського за кордоном

Наступна вітрина – це праці прихильників творчості В.Сухомлинського з різних куточків світу. Серед них – дослідження доктора філософії з Марбурга Еріки Гартманн, автора першої в історії сухомлиністики монографії, присвяченої творчості

Василя Сухомлинського, ініціатора створення Міжнародного товариства послідовників В.Сухомлинського (1990), праці польських дослідників В.Оконя, М.Библюка, американського – Девіда Вайса, дослідниці з Росії, учениці Василя Олександровича – Валентини Риндак та ін.

Переклади творів В.Сухомлинського іноземними мовами

В останньому розділі експонуються твори Василя Сухомлинського, перекладені різними мовами світу. Це лише невеличка добірка цих перекладів, а загалом вони побачили світ мільйонними накладками.

Межі поширення педагогіки В.Сухомлинського у світі

Яскравий фрагмент усієї експозиції – макет мапи світу, за допомогою якого науковці музею прагнули донести до відвідувачів ідею виставки. На карті позначено країни, в яких вивчають і впроваджують у практику ідеї великого українського мислителя, педагога-гуманіста, а також країни, в яких перекладаються і видаються його твори, є навчальні заклади його імені. Позначками охоплено майже всі континенти, і це є яскравим свідченням того, що Василь Сухомлинський і його творчість справді мають світовий вимір, а його ідеї належать світу.

Від редакції: у цій рубриці використано фото, надані Педагогічним музеєм України.

